

w poczuciu dorastających czas kontemplacji itp.), a więc zachowania te służą przede wszystkim realizacji zupełnie innych celów niż zdrowie jakkolwiek są z nim związane. Mówiąc inaczej, można przypuszczać, że zarówno zachowania jak i przekonania dorastających związane ze zdrowiem są podporządkowane głównemu zadaniu adolescencji jakim jest osiągnięcie niezależności i samodzielności (3,7).

Podobnie, zaobserwowana kilkakrotnie bliskość ocen najmłodszej i najstarszej grupy może stanowić przykład dokonujących się w adolescencji przekształceń od przekonań bardzo idealistycznych i bardziej zewnętrznych, bo opartych o jeszcze znikome doświadczenia własne (grupa 15-latków) poprzez odrzucenie zewnętrznych opinii (16-, 17-latki intensywnie podejmujące nowe role i zadania, dla których ochrona zdrowia nie jest podstawowym kryterium wyboru) aż do wykrywania się własnych przekonań w oparciu o osobiste doświadczenia (grupa 18-latków, por. 8, 10).

Po drugie, warto rozważyć czy i w jakim stopniu uzyskane rezultaty są odzwierciedleniem stereotypów istniejących w społeczeństwie, a w jakim własnych poglądów badanych, które mogą stać się ważnym wyznacznikiem preferowanego stylu życia. W pewnym zakresie odpowiedzi na takie pytania może dostarczyć cały zebrany przez nas materiał np. poprzez analizę związku pomiędzy deklarowanymi przekonaniami a opisem własnych zachowań związanych ze zdrowiem. Szczególnie istotne wydaje się prześledzenie tych zależności w odniesieniu do poszczególnych grup wiekowych dorastającej młodzieży. Ważna byłaby także weryfikacja uzyskanych rezultatów poprzez porównanie ich z danymi pochodzącymi od młodzieży z różnych środowisk szkolnych, wychowawczych, czy społecznych (co stanowi zadanie dla dalszych analiz).

Adolescents' beliefs about factors and behaviors detrimental to health

Summary

Research results are reported concerning adolescents' beliefs about the effect on health of various factors including: habit-forming

substance use (i.e. smoking tobacco or grass, drinking alcohol) physical exercise, eating habits, insufficient amount of sleep, marked overweight. In the study subjects were 233 students of secondary schools in Warsaw (88 boys and 137 girls) aged 15-18. The data were obtained from 9 items of the Polish Version of the Health Behavior Questionnaire (Jessor et al. 1989).

Among other ones, the following relationships were found:

1. The majority of adolescents of either sex generally declared that the above-listed factors and behaviors rather markedly affect health; 2. above all, behaviors related to substance use (tobacco, alcohol, grass) are believed to affect health most seriously, while rather important influence is ascribed to lack of physical exercise, overweight and having breakfasts irregularly. Such factors as spending many hours doing nothing, having little sleep and eating junk food are seen by the adolescents as rather unimportant. Obtained results are interpreted in terms of a conception of development and functions of health-related beliefs in adolescence.

tłumaczyła: Bağbara Mroziak

Bibliografia

1. Donovan, J. E., Jessor, R., Costa, F. M. (1990). *Adolescent Health Behavior Study*. Research report No. 2. Maszynopis przygotowany do druku;
2. Dreher, E., Dreher, M. (1984). *Developmental Tasks in Adolescence*. Maszynopis referatu prezentowanego na Europejskiej konferencji Psychologii Rozwojowej. Groningen, Holandia;
3. Frączek, A. (1990). *Rozwój w okresie dorastania a nawykowe palenie i picie*. Nowiny Psychologiczne, 4-5;
4. Hansell, S., Mechanic, D. (1989). *Parent and Peer Effects on Adolescent Health Behavior*. Maszynopis referatu prezentowanego na 5 Międzynarodowym Sympozjum nt. Warunków i Stylów Życia Zagrożających Zdrowiu. Bielefeld, Niemcy;
5. Hurrelmann, K., Losel, F. (1990). *Basic Issues and Problems of Health in Adolescence*. W: Hurrelmann, K., Losel, F., (Eds): *Health Hazards in Adolescence*. Berlin;
6. Jessor, R. (1984). *Adolescent Development and Behavioral Health*. W: Matarazzo, J. D., Weiss, S. M. i in. (Eds.): *Behavioral Health: A handbook of health enhancement and disease prevention*. New York;
7. Jessor, R. (1983). *A Psychosocial Perspective on Adolescent Substance Use*. W: Litt, I. F. (Ed.): *Adolescent substance abuse: Report of the fourteenth Ross Roundtable*. Columbus, Ohio;
8. Smollar, J., Youniss, J. (1989). *Transformations in adolescents' perceptions of parents*. *International Journal of Behavioral Development*, 12 (1), 71-84;
9. Stępień,